

Warme Eindelijk!

Na bijna twee jaar duwen en trekken is ook het college van B&W het met ons eens

Tot voor kort was er in de vesting nauwelijks iets mogelijk ten behoeve van verduurzaming. De gemeentelijke regels voor het Beschermd Stadsgebied waren strikt en werden bij aanvragen voor isolatieglas, dakverhoging i.v.m. isolatie, zonnepanelen strikt toegepast waardoor die aanvragen meestal werden afgewezen. Veel vestingbewoners dienden daarom niet eens een vergunningsaanvraag in.

Wij peilden de meningen van de bewoners eind 2022 en in het voorjaar van 2023 en stelden op grond daarvan een stel criteria op voor de maatregelen die wel zouden moeten kunnen.

Om die regels geaccepteerd te krijgen moesten we de instemming verwerven van de Provincie Brabant, de Rijkscommissie voor het Cultureel Erfgoed, de bewakers van het UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinie, de gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit (kortweg OAK, vroeger de Monumentencommissie) van de Gemeente Altena en tot slot van het College van B&W. Die laatste besloot uiteindelijk op 1 oktober j.l. dat de AOK ons voorstel als toetsingskader zal gebruiken.

Wat betekent dit concreet?

1. U dient nog steeds vergunning aan te vragen voor de maatregelen die in het toetsingskader (z.o.z.) zijn genoemd.
2. Als uw plan voldoet aan de criteria in het kader wordt het verder niet inhoudelijk door de AOK beoordeeld en door de gemeente zonder meer goedgekeurd. Die goedkeuring krijgt u binnen de wettelijke termijn van 8 weken. (Als er bouwkundige ingrepen worden gedaan moet er natuurlijk ook nog beoordeeld worden of die aan de bouwvoorschriften voldoen)
3. U kunt natuurlijk altijd nog vergunning vragen voor maatregelen die buiten de criteria van het kader vallen. Die worden dan wel door de AOK beoordeeld.
4. Aanvragen voor maatregelen bij monumenten vallen buiten het nieuwe kader en worden altijd inhoudelijk door de AOK beoordeeld. Maar net zoals bij het vorige punt geldt ook hier: Er is door onze actie nu meer mogelijk dan vroeger.

Communicatie

De Gemeente heeft nog niet besloten of/hoe ze dit besluit aan de bewoners bekend maakt. Maar deze vierde editie van de Warme Dekenkrant is wel vooraf door een ambtenaar gezien.

NIET de bovengrens van wat u kunt aanvragen

Het nieuwe kader moet vooral niet gezien worden als de uiterste grens. Als voorbeeld: in het kader staat dat een dakverhoging tot 7cm voor isolatie wordt goedgekeurd. Maar als bij een verbouwing het huidige Bouwbesluit wordt gevolgd is die 7 cm niet voldoende. En dus kan het zijn dat u samen met de gemeente een dikkere isolatielaag afsprekt. Of dat kan hangt af van de impact die dat heeft op het uiterlijk van het gebouw, of de dakgoten en geveleinden aangepast moeten worden etc. etc. Dan wordt uw plan natuurlijk wel inhoudelijk beoordeeld door de AOK.

Aquathermie

Met alle onzekerheid in Nederland over de toekomstige regels voor eigendom, exploitatie en beprijzing van warmtenetten hebben we samen met de Gemeente het onderzoek naar de haalbaarheid van warmte uit de rivieren in de ijskast gelegd. Als de regering de belangrijkste besluiten hierover heeft genomen gaan we kijken of we het idee weer kunnen ontdooien. Maar een stevige studie heeft uitgewezen dat het technisch haalbaar is. Het vervolgonderzoek naar de financiële haalbaarheid leverde door de genoemde onzekerheden geen duidelijk antwoord op. Dus is het wachten nu op de Rijksoverheid.

Rondeel = Zondeel

U heeft het misschien al gezien: Op het Rondeel liggen zonnepanelen! Het zijn er nu 242 voor de 24 eigenaren die meedoen. De aansluiting op het stroomnet is voorzien voor het aankomende voorjaar. Dan komt er misschien ook weer plek voor enkele nieuwe deelnemers: Kijk op zondeelwoudrichem.nl.

Vestingdeken Verduurzamen kan nu ook in de Vesting!

Koelen met groen

Onze voorouders wisten al dat bomen en groen tegen gevels woningen kunnen koelen in de zomer. Met de stijging van de temperatuur door de klimaatverandering en door het stevig isoleren van woningen zal het warmteprobleem in woningen alleen maar ernstiger worden. De meeste mensen slapen het beste bij een kamertemperatuur tussen 16 en 18 graden Celsius. Als het warmer is dan 21 graden kan het moeilijker worden om in slaap te vallen. Onder de 12 graden wordt je lichaam gestimuleerd om wakker te blijven en zo warm te worden. Per persoon kan het verschillend zijn, beddengoed en kleding spelen ook een rol.

Jan Derk Stegeman heeft op warme dagen in de vesting onderzoek gedaan naar het verschil in warmte van gevels met schaduw van een boom erop of de directe zon. Dat scheelt ongeveer 20 graden! Met klimop of wingerd tegen de gevel scheelt het ongeveer 7 graden. Daardoor worden woningen dus minder opgewarmd en zullen ze ook aangenamer zijn om in te verblijven. Bomen en groen zorgen sowieso voor een koeler klimaat en een betere vochtbalans in het stedelijk gebied.

Op alle mogelijke manieren wordt geprobeerd om de uitstoot van CO₂ en fijnstof te beperken. De lucht wordt niet echt schoner, zeker niet in dichtbebouwd gebied. Dat kan onder andere veranderen door klimplanten tegen onze gevels te laten groeien. Klimop of wingerd. Klimop beschermt de muur door verschillen in temperatuur en vochtigheid te temperen. Bovendien isoleert de plant wat in stookkosten en koeling scheelt. Het enige nadeel is dat zuren uit de plant na lange tijd de kalk in de voegen aan kunnen tasten. Wingerd doet dat niet, maar die moet je wel van de kozijnen afhouden omdat hij zich daar ook aan hecht.

Al met al: “Koelen met groen” houdt hopelijk airco’s uit de vesting die anders de buitentemperatuur alleen maar opjagen. En groen zorgt voor biodiversiteit (zag u dit jaar ook zo weinig musjes), en biedt onderdak aan talloze insecten die allemaal een rol hebben in de instandhouding van onze leefomgeving.

Met de bewoners, Bazalt en de gemeente zullen we overleggen hoe koelen met groen in de vesting het beste georganiseerd kan worden.

Heeft u vragen over verduurzaming? Krijg antwoord vrijdag 22 november

Er is een overweldigende hoeveelheid vragen te stellen rond verduurzaming: zonnepanelen op het zuiden of oost-west, vloerisolatie, radiatorventilatoren, hybride of all-electric, R32 of Propaan (R290), isoleren of ventileren en hoe dan, een vast, variabel of dynamisch contract, waterzijdig inregelen, enz. enz. En vaak is het heel moeilijk om een duidelijk en onpartijdig advies te krijgen. En natuurlijk kunt u alles vragen over het nieuwe toetsingskader en de weg naar een vergunning.

Als u **uiterlijk 17 november** met een mailtje naar warmedeken@vestingwoerkum.nl doorgeeft dat u komt, zorgen wij voor voldoende energiecoaches van het Energieloket Altena. Vermeld uw naam en adres en vergeet niet aan te geven of u alléén komt of met uw huisgenoot.

Het adres is Rijkswal 14-b. We beginnen om 20:00uur. De deur is open vanaf 19:45uur.

Als uw huis geen monument is mag u in principe op goedkeuring rekenen mits.....

Isolatieglas

Tenminste bijgevoegd:

- Een foto van elke gevel waarin isolatieglas geplaatst wordt;
- Detailtekeningen van de ramen en/of kozijnen (als die worden aangepast/vervangen), zowel van de bestaande situatie als van de nieuwe situatie;
- Een specificatie van het te plaatsen glas.

De wijziging is beperkt:

- Bestaande roedeverdelingen en de maatvoering blijven gehandhaafd.
- Bij vervanging van enkel glas met roedeverdeling door dubbel glas mogen opdek roedes worden toegepast, mits voorzien van Wiener sprossen.
- Ramen die verder dan 50 cm verwijderd zijn van de publieke ruimte:
 - Iedere vorm van isolatieglas is toegestaan inclusief aanpassing/vervanging van ramen en kozijnen. Ook opdekgaslatten zijn toegestaan.
- Ramen die minder dan 50cm verwijderd zijn van de publieke ruimte:
 - Het profiel van de buitenzijde van ramen en kozijnen wordt niet gewijzigd (dus geen opdekgaslatten)
 - Kozijnen worden niet vervangen; ramen alleen voor zover nodig i.v.m. het gewicht van het isolatieglas. Vervangende ramen hebben aan de buitenzijde hetzelfde profiel.

Dakverhoging i.v.m. isolatie

Tenminste bijgevoegd:

- Een tekening waarop de kadastrale grenzen en de locatie van de betrokken dakvlakken zijn aangegeven;
- Een foto waarop de betrokken dakvlakken goed zichtbaar zijn;
- Een detailtekening met de opbouw van dakbeschot, rachsels e.d., isolatiemateriaal, panlatten en pannen, zowel in de bestaande situatie als de nieuwe situatie;
- Redelijke informatie over de uitvoering en maatvoering van de isolatie en de bevestigingswijze;
- Voor zover de aansluitingen op dakopstanden, randen, dakgoten e.d. aangepast worden moeten ook daarvan detailtekeningen worden bijgevoegd.

De wijziging is beperkt:

- De dak verhoging is niet meer dan 7 cm (haaks op het dakvlak gemeten);
- De aansluitingen op de dakopstanden, randen, dakgoten worden niet aangepast;
- De dak verhoging wordt toegepast op het gehele dakvlak: belendende daken in hetzelfde dakvlak (bijv 2-onder-1 kap) gaan mee omhoog;
- Bij dakpannen: De bestaande dakpannen worden volledig hergebruikt (behoudens beperkte vervanging i.v.m. breuk).

Zonnepanelen

Tenminste bijgevoegd:

- Een tekening waarop de kadastrale grenzen en de plaats van de zonnepanelen zijn aangegeven;
- Een foto van het dak waarop de zonnepanelen zijn ingetekend; Redelijke informatie over de uitvoering van de zonnepanelen en de bevestigingswijze.
- Een bouwkundige tekening is niet vereist maar uit de informatie moet goed beoordeeld kunnen worden beoordeeld of wordt voldaan aan onderstaande criteria.

De zonnepanelen.....:

- Zijn niet zichtbaar van de openbare ruimte of een ‘onzichtbare’ oplossing is redelijkerwijs niet mogelijk (ligging tussen 270° en 90° van de kompasroos is geen redelijke oplossing)
- Zijn zgn. allblacks (geheel zwart), aaneengesloten in een rechthoek;
- Liggen allemaal ‘staand’ (portret) of allemaal liggend (landscape), geen combinatie;
- Liggen tenminste 50 cm van de dakranden en met dezelfde hellingshoek als het dak;
- Worden reversibel gemonteerd: bij verwijdering zijn er geen zichtbare veranderingen/beschadigingen t.o.v. de oorspronkelijke situatie;
- Worden ‘onzichtbaar’ (vanaf de openbare ruimte) aangesloten;
- Montagehulpmiddelen zoals lijsten steken niet uit of nauwelijks uit buiten de zonnepanelen en voor zover zichtbaar zijn ze zwart of in de kleur van het dak.

Warmtepomp

Tenminste bijgevoegd:

- Een tekening met de kadastrale grenzen en de plaats van de apparatuur;
- Een foto van de locatie van het apparaat waarop het apparaat is ingetekend;
- Een bouwkundige tekening is niet vereist. Wel dient uit de informatie goed beoordeeld te kunnen worden of wordt voldaan aan onderstaande criteria.

Niet zichtbaar vanaf de straat

Het apparaat en de bijbehorende leidingen etc. zijn niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte.

Let op:

De tekst hiernaast is geen letterlijke weergave van het nieuwe toetsingskader. Dat kunt u vinden op vestingwoerkum.nl.

De regels hiernaast vormen geen ‘garantie’: misschien zijn er andere aspecten van uw aanvraag die goedkeuring verhinderen

U mag altijd ingrijpender aanvragen indienen dan wat binnen het toetsingskader valt. Zo’n aanvraag wordt individueel beoordeeld en dus zeker niet per definitie afgewezen.

Bij dakverhoging is de gemeente recent gevoelig gebleken voor het argument dat bij verbouwing de huidige isolatienorm moet worden gehaald – en daar is i.h.a. meer dan 7 cm verhoging voor nodig.

Vraag de gemeente - als u twijfelt over de goedkeuringskansen van een mogelijke verduurzaming - om met de Adviescommissie Omgevingskwaliteit te mogen overleggen. De commissie vergadert iedere 2 weken en kijkt liever samen met u naar wat kàn dan zonder overleg een aanvraag af te moeten wijzen.

Verantwoording

In november 2023 besloten de vestingbewoners Goof van Vliet, Jan Derk Stegeman en Jop Duyvendak om niet langer lijdzaam toe te zien hoe verduurzamingspogingen van vestingbewoners steeds strandden op een weerbarstige set regels van het Beschermd Stadsgebied. Regels die immers al lang niet meer overeenstemden met de richtlijnen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. We namen ons voor om een jaar uit te trekken voor een wezenlijke verbetering. En zo begonnen we precies 2 jaar geleden met een informatieavond voor vestingbewoners in het Arsenaal.

We deden veel research, keken naar andere vestingsteden en wat daar al wel mogelijk was, gaven voorlichting aan de Gemeente en de AOK. Maar samen met de Gemeente keken we ook naar andere potentiële verduurzamingen zoals Aquathermie.

We hebben vervolgens 2 keer de mening van de vestingbewoners gevraagd: Tijdens de eerste bijeenkomst kregen we een goede indruk van de wensen en bezwaren. Vervolgens organiseerden we in het voorjaar van 2023 een avond waar we de contouren van ons voorstel presenteerden. Op grond van de uitkomsten van die avond formuleerden we een set regels die we in de vorm van een enquête huis-aan-huis aan alle bewoners voorlegden. De respons (20%) op die enquête en de positieve reacties van betrokken instanties waren een aanmoediging om voluit door te gaan.

Intussen was voor de goede waarnemer duidelijk dat op diverse plekken in de vesting bewoners niet langer wilden wachten: Zonnepanelen, dakverhogingen, isolatieglas, warmtepompen.... We hebben de Gemeente óók voorgehouden dat langer treuzelen alleen maar zou leiden tot meer wildgroei.

Van de Gemeente Altena kregen we in het algemeen positieve feedback plus een vergoeding voor onze directe kosten. Maar capaciteitsgebrek bij de Gemeente belemmerde de voortgang. In augustus 2023 herschreven we daarom zelf maar ons voorstel in ‘ambtelijke taal’. Daarna ging bijna een jaar verloren door juridische voetangels en klemmen, door besluiteloosheid bij de gemeente, door ziekte van een betrokken ambtenaar en door simpelweg lange ‘witte vlekken’ tussen opeenvolgende stapjes en steeds weer nieuwe hobbels die op ons pad kwamen.

Om de vestingbewoners ook praktisch te steunen bij de verduurzaming hielden we een paar presentaties en organiseerden we een informatie-avond bij installatiebedrijf Aquarius in Sleeuwijk.

Aan het eind van de rit heeft de AOK in ons voorstel de term “anderhalve dakpan” gewijzigd in “50 centimeter”. En met die wijziging is het document nu door het College van B&W gepromoveerd tot toetsingskader voor de AOK bij de beoordeling van uw vergunningsaanvraag.

Daarmee komt er alsnog een goed einde aan ons ‘project’: Een jaar te laat maar we menen dat het zeker de moeite waard is.

Met de bijeenkomst op vrijdag 22 november sluiten we dit project dan ook af. We willen in die bijeenkomst vooral praten over de praktische mogelijkheden zodat dit project ook daadwerkelijk tot verduurzaming in de vesting leidt!